

Proiect, supus dezbaterilor publice, elaborat de Sergiu Ostaf, observator

Sumarul raportului:

„Analiza activității comisiei de anchetă și a datelor prezentate privind elucidarea acțiunilor autoritatilor publice cu referire la incidentul de la Pădurea Domnească”

Introducere

Acest document este un sumar al raportului și conține o succintă prezentare a celor mai principale aspecte detaliat analizate în raportul propriu zis. Sumarul conține extrasul **constatărilor, concluziilor și recomandărilor** cu referire la: 1) activitatea comisiei de anchetă, 2) acțiunile Moldsilva și politica vînatului, 3) cu referire la Procuratura și ancheta asupra cazului, 4) instituțiile polițienești și acțiunile relevante, 5) Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor și acțiunile acestora, 6) autoritățile din domeniul sănătății, 7) Serviciul de Informații și Securitate și acțiunile acestuia, 8) evenimentele din 23.12.2012, 9) acțiunile Parlamentului urmare prezentării raportului comisiei de anchetă.

Comisia de anchetă este un instrument de control parlamentar asupra instituțiilor executive și autorităților publice. Sarcina comisiei este să promoveze interesul public, care derivă din autoritatea conferită Parlamentului. Interesele politice ale membrilor comisiei și modalitatea de acțiune a acestora trebuie conformate interesului public. Scopul activității Comisiei este să facilităm înțelegerea **a) ce nu a funcționat?, b) de ce nu a funcționat? și c) ce trebuie de făcut ca să funcționeze pe viitor?** Concluziile și recomandările comisiei trebuie să ajute în mod specific să implementeze măsurile concrete de remediere a cauzelor care au determinat: 1) ancheta întârziată, cu curențe la capitolul calitate și cu puternică percepție de neîncredere în instituțiile care au fost responsabile de gestionarea acesteia, 2) încălcarea sistematică a legislației cu referire la vînat, frontiera de stat, etc 3) existența și perpetuarea situației de conflict de interes, ulterior a incompatibilității de funcție în raport cu mai mulți conducători ai instituțiilor publice.

*Raportul detaliat este în procesul de finalizare și urmează a fi prezentat într-un termen util Parlamentului Republicii Moldova și opiniei publice. **Raportul prezintă 33 de recomandări specifice pentru redresarea situației create.***

Prezentarea concluziilor și recomandărilor detaliate

1. Cu referire la activitatea comisiei de anchetă

Constatări: Comisia a fost compusă exclusiv din deputații în Parlament (9 deputați asistați de 3 angajați implicați cu program deplin de muncă). Comisia a admis doar participarea limitată a unui observator din partea societății civile abia 10 zile după începerea activității sale (deși

solicitarea a parvenit în ziua constituirii Comisiei, observatorul nu a fost informat despre orarul audierilor, raportul final nu a fost oferit în prealabil pentru comentarii), acordându-i drepturile limitate: prezența pasivă la audierile Comisiei, vizualizarea documentelor parvenite, cu excepția celor furnizate de SIS și nu punerea la dispoziție a copiilor acestora (Comisia a recepționat peste 40 de documente). Solicitarea în scris (depusă la Parlamentul) a observatorului pentru a asigura accesul deplin la copiile documentelor, posibilitatea formulării întrebărilor, participarea la discuțiile și analiza faptelor prezentate, formularea propunerilor la proiectul raportului, au rămas fără vre-un răspuns motivat. Cerințele și standardele de calitate pentru activitatea comisiei de anchetă sunt rudimentar reglementate în legea cu privire la Regulamentul Parlamentului. O parte din actori au neglijat solicitarea de a apărea în fața Comisiei, unii membrii comisiei au exprimat percepția de prezentare a depozițiilor eronate sau chiar de inducere în eroare.

Concluzii: Activitatea comisiei a reprezentat un exercițiu necesar pentru a răspunde unei necesități stringente în societate, exercitarea controlului parlamentar prin activitatea comisiei date a avut un efect pozitiv per ansamblu. O bună parte din constatările ai comisiei sunt adecvate, o parte din concluziile formulate sunt bazate pe probele directe prezentate în fața comisiei (pentru a asigura încrederea în activitatea comisiei este necesar de formulat concluziile și recomandările în exclusivitate în baza probelor directe prezentate comisiei). Regretabil, totuși, activitatea comisiei de anchetă justificat trebuie supusă **criticii la capitolul: 1) transparența inadecvată (în anumită măsură a continuat caracterul suspicios pentru oricare inițiativă de deschidere constatată în activitatea autorităților care au fost supuse anchetei Comisiei), 2) procedurilor folosite în realizarea audierilor, 3) pentru formularea unor concluzii care nu pot fi probate de materialele prezentate comisiei 4) lipsa recomandărilor specifice de remediere a situației** (6 din 8 recomandări se referă la destituiri și sancțiuni și nici una la vre-o schimbare concretă). Dimensiunea politică a fost prezentă în activitatea comisiei prin faptul ca: 1) activitatea comisiei a finalizat cu prezentarea raportului fără ca să existe continuitate în sensul de monitorizare implementării concluziilor și recomandărilor, 2) recomandările se referă în exclusivitate la destituirea persoanelor (persoanele fiind exponenții partidelor), 3) o parte importantă (cel puțin 50%) a concluziilor nu este probată și argumentată din materialele prezentate comisiei, dar reprezintă opiniile dominante ale majorității membrilor. Problemele principale: 1) transparența inadecvată în activitatea comisiilor de anchetă, 2) lipsa criteriilor de calitate și de argumentare a concluziilor și recomandărilor, dar și a tehnologiilor credibile de constatare 3) lipsa continuității implementării concluziilor și recomandărilor adoptate, 4) lipsa instrumentului coercitiv pentru depunerea marturiilor autentice și pentru prezentare la audierile comisiei.

Recomandări: **1.** Introducerea reprezentanților calificați ai mediului de expertiză și din partea reprezentanților societății civile în activitatea comisiei cu dreptul de vot consultativ reprezintă o practică pozitivă care trebuie reluată fără excepții pe viitor. **2.** Adoptarea standardelor minime de funcționare, inclusiv transparența acestora (standardele comisiilor permanente trebuie aplicate integral pentru comisiile de anchetă), consultările în procesul de elaborare a raportului sunt

critice pentru a asigura calitatea și încrederea în procesul de activitate a comisiei de anchetă. Lipssește continuitatea și finalitatea pe marginea concluziilor și recomandărilor comisiei, astfel **3.** este necesar fie să se instituiască un mecanism separat parlamentar de monitorizare a implementării concluziilor și recomandărilor, fie să se efectueze transferarea responsabilității pentru monitorizarea implementării comisiilor permanente ale Parlamentului. Standardele de calitate și de raționalitate juriică, economică și socială aplicată produselor comisiilor permanente ale Parlamentului trebuie aplicate integral și activităților comisiilor de anchetă, altfel, comisiile de anchetă se transformă din instrumentul de control parlamentar în mecanismul de maximalizare a intereselor politice unde concluziile sunt votate și nu argumentate de probele prezentate și administrate, astfel are de suferit imaginea și autoritatea Parlamentului. **4.** Regulamentul Parlamentului trebuie de modificat pentru a ridica standardele de calitate în activitatea comisiilor de anchetă, inclusiv la capitolul de transparență. **5.** Introducerea responsabilității disciplinare, administrative și publice pentru sfidarea activității comisiei de anchetă și pentru prezentarea informațiilor eronate, parțiale sau false.

2. Cu referire la Moldsilva și politica în domeniul vînatului

Constatări: Cadrul legislativ de reglementare a vînatului în rezervațiile naturale și științifice este incoerent, contradictoriu și în esență favorizează practicile ilicite instituționalizate pe parcursul a cel puțin ultimilor 10 ani (Comisia nu a studiat practica și motivele instituționalizării acestora). Procedura de obținere a licențelor și a autorizațiilor favorizează comportamentele corupționale atât din partea conducerii Moldsilva cât și din partea beneficiarilor de licențe și autorizații de vînat. Practica de acordare a preferințelor și beneficiilor pentru magistrați, exponenți ai instituțiilor și autorităților executive, deputaților și altor aleși de a vîna urmare a statutului în societate, inclusiv fără a achita este instituită și practică sistematic (unii membri ai Comisiei de anchetă sunt vînători activi, inclusiv au participat anterior la vînătoare în locul dat). Organizarea nemijlocită a vînătorii a implicat neglijarea regulilor de siguranță și de respectare a regimului vînatului. Responsabilii de organizare a vînatului (specialiștii și conducătorii) nu au alertat poliția și serviciile de urgență medicală despre incident.

Concluzii: Conducerea Moldsilva a continuat practica instituită anterior de favorizare a exploatării iresponsabile a resurselor naturale contrar obiectivelor și practicilor europene. Conducerea Moldsilva a lipsit totalmente opțiunea de reformare a sistemului și de schimbare a practicilor problematice instituționalizate constatate. A fost atestată neglijența fără precedent a personalului responsabil de organizarea activității nemijlocite de vînat cu încălcarea multiplă a regulilor de securitate a participanților. Problemele principale: 1) modalitatea coruptibilă perpetuată de acordare a licențelor și autorizațiilor, 2) încălcarea sistematică a normelor care interzic vînatul sportiv în rezervațiile naturale și științifice, 3) lipsa obligațiunii de a informa organele poliției și a urgenței medicale cu privire la incidentele cu implicarea armelor.

Recomandări: **1.** Subordonarea Agenției Moldsilva Ministerului Mediului pentru a conferi o altă optică resurselor naturale silvice. **2.** Interzicerea expresă a vînatului sportiv în rezervațiile

naturale și științifice. **3.** Reformarea organizarea procesului de obținere a licitației și a autorizațiilor prin proceduri transparente în baza licitațiilor publice cu asigurarea accesului la informație la întregul proces din partea societății. **4.** Introducerea sistemului de vînat selectiv profesional. **5.** Ridicarea substanțială a condițiilor de admitere pentru activitatea de vînat. **6.** Prezentarea informațiilor despre participanții și rezultatele vînatului prin rapoarte publice.

3. Cu referire la Procuratura și ancheta asupra cazului

Constatări: Nici un participant la vînătoare din 23.13.2012 nu a alertat autoritățile poliției, deși aceasta este o responsabilitate directă a fiecărui cetățean. Cazul a fost referit de către un participant (totodată procurorul general) în gestiunea Procuraturii Fălești. Informația despre incidentul rănirii persoanei a ajuns la Comisariatul Fălești în aceeași zi cu cîteva ore mai tîrziu de la Spitalul raional Fălești. Mărturiile directe a cîtorva persoane confirmă că conducerea Comisariatului Fălești cunoștea despre rănirea persoanei la vînătoare. Activitățile de urmarire penală preluate în baza ipotezei că este implicat un magistrat au fost preluate de Procuratura Fălești. Acțiunile au întîrziat ca timp (cîteva zile), implicarea autorităților polițienești, în special la etapa de asigurare a probelor și de asigurare a expertizei nu au implicat poliția. Procuratura Fălești și procurorul desemnat nu au examinat toate ipotezele posibile, dar s-a limitat la ipoteza propusă de cîteva participanți implicați la vînătoare (printre care era și procurorul general). Procurorul de Fălești și procurorul responsabil au perceput informația care a venit de la Procurorul general ca fiind indicația de acțiune în baza ipotezei propuse. Astfel, activitățile de urmărire penală s-au limitat nejustificat la scenariul avansat de părțile interesate, implicate în incident, prin defavorizarea altor ipoteze posibile. În acest context, de facto are loc manifestarea conflictului de interes, interesul privat al părții implicate intra în contradicție cu interesul public de a desfășura o anchetă echidistantă (partea implicată deținînd și funcția de procuror general). Activitățile de urmărire penală după retragerea cazului în favoarea Procuraturii generale și ulterior prin crearea grupului interdepartamental nu au re-examinat toate ipotezele posibile, folosind exhaustiv toate procedeele pentru asigurarea probelor, inclusiv ridicarea armelor, localizarea participanților la fața incidentului, audierea tuturor martorilor și altele.

Concluzii: Procurorul de Fălești și procurorul desemnat de facto a acționat în acest caz în paradigma relației de subordonare ierarhică acceptînd ipoteza inaintată de partea interesată și totodată procurorul general. Deși modificările în legislație din octombrie 2012 au conferit un grad mai mare de independență procesuală procurorilor. Procurorul general implicat la fața locului incidentului nu și-a denunțat participarea și nu a informat structurile relevante ale procuraturii (Consiliul Superior al Procurorilor-CSP și sau Colegiul Procuraturii Generale) pentru a gestiona o situație care implică și incompatibilitatea de exercitare pentru perioada anchetei a funcției de procuror general. Legea procuraturii nu prevede în mod expres această situație și nici posibilitatea gestionării conflictului și incompatibilității temporare. Totodată cadrul legal prin legea cu privire la Comisia națională de integritate prevede o posibilă procedură pentru rezolvarea situației date. CSP și Colegiul procuraturii nu au fost informate și antrenate în

procesul de gestionare a conflictului de interes creat, aceasta nu s-a întâmplat nici după decesul persoanei rănite. Instituțiile de autoorganizare a procuraturii (CSP și Colegiul procuraturii) sunt nefuncționale. Suspiciunea asupra corectitudinii activităților de urmărire penală în perioada gestionării cazului la procuratura Fălești și după preluarea cazului de către procuratura generală în continuare afectează negativ imaginea profesională a procuraturii. Problemele principale: 1) existența percepției la persoanele cu funcții de răspundere că legea nu trebuie neaport respectată cu privire la denunțarea incidentului la poliție (toate persoanele cu funcții de răspundere), 2) lipsa cadrului legal concret pentru autosesizarea a mecanismului și de sesizare a persoanei reclamate cu o situație de conflict (procedural și material) pentru gestionarea cazurilor de conflict de interes, cuplat cu lipsa de conștientizare a responsabilității în acest sens (tot sistemul de procuratură), 3) persistența culturii corporative de dependență a procurorilor pe linia ierarhică, cuplată de lipsa de independență administrativă și logistică a activităților procurorilor, 4) lipsa sistemului integru de evidență electronică a tuturor materialelor și dosarelor în cadrul procuraturii care ar permite cunoașterea și autosesizarea în cadrul procuraturii, 5) calitatea inadecvată a măsurilor de anchetă din partea procuraturii și lipsa informării și conlucrării cu poliția pe cazurile care pe fapt intră în competența poliției.

Recomandări: **1.** Asigurarea profundă a autonomiei procesuale, administrative și logistice a activității fiecărui procuror. **2.** Adoptarea procedurilor obligatorii de gestionare a cazurilor de conflict de interese și de incompatibilitate în cadrul procuraturii. **3.** Asigurarea funcționalității adecvate a organelor de autoorganizare a procuraturii: CSP și a Colegiului procuraturii, inclusiv având competența de examinare obligatorie a cazurilor similare, inclusiv în raport cu conducerea Procuraturii generale. **4.** Asigurarea statutului deplin și funcțional independent al Securității interne a procuraturii. **5.** Asigurarea integrității și controlului intern comprehensiv a gestionării cazurilor individuale prin crearea sistemului de evidență electronică și de procesare procesual-instituțională a tuturor materialelor și dosarelor aflate în gestiunea procuraturii. **6.** Asigurarea procedurii de numire a procurorilor prin neadmiterea implicațiilor directe sau minimalizarea efectivă a rolului politicului prin înlocuirea cu rolul grupurilor profesionale și a reprezentanților breslei.

4. Cu referire la autoritățile polițienești și acțiunile relevante (Comisariatul Fălești, poliția de frontieră, MAI)

Constatări: Comisariatul de poliție Fălești și conducerea acestuia au favorizat neînregistrarea cazului de rănire la vânătoare, acțiunii care pe fapt intră în competența autorităților poliției. Comunicarea dintre conducerea procuraturii Fălești și conducerea comisariatului Fălești pe marginea cazului de rănire a unei persoane implicate și implicațiile cu referire la magistrați și procurorul general erau cunoscute din prima pe data de 23.12.2012 cu toate consecințele de înregistrare și realizare a acțiunilor de anchetă și de asigurare a probelor. Această denotă despre lipsa de responsabilitate și neconformarea la rigoriile cadrului legal. Acțiunile serviciului de investigare internă asupra deficiențelor depistate ulterior s-au axat în exclusivitate pe carența

factorului uman al conducerii și a angajaților din Comisariatul de poliție Fălești. Nici serviciul specializat de evidență al crimelor din cadrul Comisariatului și din oficiul central al MAI, având această informație prin 2 sisteme de înregistrare separate nu a fost capabil să reacționeze adecvat. Comisia nu a avut cum se verifice prin probe directe ipoteza precum că asupra conducerii Comisariatului Fălești au fost exercitate presiuni pentru nedenunțarea și neînregistrarea incidentului. Deși vinătoare s-a desfășurat în nemijlocita apropiere de frontiera de stat și poliția de frontieră cunoștea despre aceasta, aceasta nu doar în acest caz dar și în întreaga perioadă de cel puțin ultimii 10 ani nu și-a exercitat obligațiunile statutare pentru interzice vânatoare cu încălcarea legii despre frontiera de stat și nici nu a urmărit penal persoanele care au încălcat legea dealungul acestor ani. Conducerea poliției de frontieră în fața comisiei își declină responsabilitatea obligativității de exercitare a atribuțiilor prevăzute de legea motivând această cu lipsa numărului de personal (în condițiile în care 50% din posturi sunt vacante).

Concluzii: Sistemul de evidență a cazurilor și întregul sistem de parcurgere a materialelor și a dosarelor nu asigură integritatea și încrederea, prin urmare se favorizează discreția decizională umană și pasibilitatea influențelor din exterior. Poliția de frontieră a neglijat competențele sale în baza legii cu privire la frontiera de stat și neadmiterea desfășurării vânătorii în limita distanței de 500 de metri de la frontiera de stat. Totodată, poliția de frontieră în mod sistematic ignoră atribuțiile sale de investigare și de urmarire penală a cazurilor ilicite în perimetrul de frontieră. Problemele principale: 1) sistemul de înregistrare a incidentelor criminale și ilicite este corupt și neintegru, 2) s-a instituționalizat ignorarea cerința legii de inadmisibilitate a vânătorii la distanța mai mică de 500 de metri, 3) sistemul de evidență și de alertare a crimelor este inadecvat, 4) lipsește sistemul de protecție a angajaților poliției, inclusiv prin denunțare internă a cazurilor de influență asupra exercitării responsabilităților, 5) în sistemul de poliție s-au acumulat semne de comportament de suprimare a regulilor în favoarea indicațiilor.

Recomandări: **1.** Implementarea unui sistem integru (cu minimizarea factorului uman) de evidență și monitorizare a tuturor informațiilor, materialelor, dosarelor în lucru. **2.** Implementarea unui sistem de denunțare obligatorie a cazurilor de influență inadecvată asupra în realizării activităților polițienești. **3.** Asigurarea autonomiei instituționale a funcției de urmarire penală în cadrul poliției. **4.** Aplicarea prevederilor legii cu privire la frontiera de stat.

5. Cu referire la Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor și acțiunile acestora

Constatări: Un magistrat cu funcții administrative a informat responsabil Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) despre incidentul și implicațiile posibile pentru 2 magistrați participanți la acest eveniment pe data de 23.12.2012. CSM încorpore și nici un membru în parte nu au reacționat imediat sau ulterior pentru a examina aceste 2 situații advers reclamabile imaginii și reputației magistraților (prin urmare sistemului de justiție), inclusiv în calitatea acestora de administratori. Doar după sesizarea directă a Comisiei, CSM a examinat, însă sub aspectul incidenței de survenire a responsabilității penale, prin urmare superficial, cazul

președintelui Curții de Apel, fără a avea în vizor posibile implicații de incompatibilitate sau etice. Consiliul Superior al Procurorilor (CSP), aparent, s-a autosesizat doar după declarații politice ale politicienilor și atunci s-a limitat doar la o declarație formală. SCP nici nu este de facto funcțional în lipsa bugetului și condițiilor de activitate.

Concluzii: CSM a eșuat să reconfirme înalte standarde etice pentru magistrați și magistrați cu funcții administrative. CSP s-a eschivat de la rolul său important de promovare a standardelor etice. Probleme principale: 1) organele de autoadministrare ale sistemului judecătoresc – CSM percepe standardele etice europene a magistraților ca norme inferioare și neexecutoare în conextul cadrului legislativ actual, 2) organele de autoadministrare ale sistemului de procuratură practic sunt inexistente – CSP și Colegiul procuraturii, organele date percepe standardele etice europene a magistraților ca norme inferioare și neexecutoare în conextul cadrului legislativ actual.

Recomandări: **1.** Adoptarea și aplicarea codului comun al magistratului (judecătorului și procurorului inclusiv pentru deținători de funcții administrative) în care CSM și CSP vor fi obligați să interpreteze în sensul larg al cuvântului încălcarea principiilor etice, incompatibilitățile situaționale, prevederea instituției de autosuspendare și suspendare temporară pe motive de promovare a interesului numelui bun și a încrederii în sistemul de justiție. **2.** Introducerea în CSM și CSP a reprezentanților din afara breslei profesionale care ar reprezenta și interesele societății – reprezentanții societății civile. **3.** Modificarea procedurilor de admisibilitate pentru sesizarea SCM – actori cu credibilitate.

6. Cu referire la autoritățile din domeniul sănătății (spitalul din Fălești, AVIASAN, conducerea Ministerului)

Constatări: Implicarea spitalului din Fălești a fost promptă și adecvată resurselor de care acesta dispunea, inclusiv prin informarea poliției de Fălești și Procuraturii de Fălești. Ministerul Sănătății a facilitat acordarea serviciilor prin implicarea specialiștilor specializați. Spitalul Fălești a informat în mod adecvat și a înregistrat în mod adecvat intervențiile sale pe segmentul medical.

Concluzii: Autoritățile sanitare nu au obligația de a se implica în identitatea și circumstanțele cazului. Reacția acestora a fost adecvată. Implicarea specialiștilor AVIASAN a fost adecvată.

Recomandări: **1.** Introducerea sistemului electronic de înregistrare și informare a cazurilor în sistemul Ministerului Sănătății în regimul on-line referitor cazuri de leziuni provocate de arme.

7. Cu referire la Serviciul de Informații și Securitate și acțiunile acestuia

Constatări: Serviciul de Informații și Securitate (SIS) nu are atribuții directe cu referire la incidentul din 23.12.2012. Probele directe coroborate prin marturiile câtorva persoane audiate de comisia de anchetă demonstrează că angajații SIS au cunoscut despre incidentul din 23.12.2012.

Recomandări: 1. SIS se va abține de la exercitarea presiunilor asupra angajaților instituțiilor publice.

8. Cu referire la evenimentele din 23.12.2012

Constatări: Incidentul s-a produs în rezervația Pădurea Domnească pe 23.12.2012 prin rănirea din imprudență a lui Sorin Paciu. Marea majoritatea martorilor (inclusiv responsabilii de organizare și supraveghere a vînatului) audiați afirmă că incidentul a avut loc pentru că au fost încălcate regulile de securitate la vînătoare de către persoana care a tras (nu a existat nici un martor care ar indica că acesta ar fi o altă persoană decît cea care este bănuită oficial la moment). Nu exista marturii directe audiate de către comisia sau expediate în scris în atenția comisiei prin care s-ar contesta că incidentul s-a produs în altă parte decît în cantonul nr. 4 al rezervației. Comisia nu a auditat și nici nu a recepționat probe directe precum că vînătoarea s-a desfășurat într-un singur grup de vînători. Toate persoanele care au fost audiate (vînătorii-țintașii și gonașii participanți la vînătoarea) au indicat că vînătoarea s-a desfășurat în 2 grupuri, din care grupul de vînători în care s-a produs incidentul (grupul nr. 1) a avut 2 sesiuni (goane) consecutive în aceiași componență în cantonul (segmentul) nr. 4. Celalalt grup de vînători (grupul nr. 2), după cum se afirmă de către martorii audiați direct, a avut o singură sesiune (goană) de vînat în cantonul (segmentul) nr. 7, la o distanță de cîteva km de la cantonul nr. 4¹. Cîteva marturii directe (din rîndul țintașilor și gonașilor) indică la faptul că grupul nr.1, în a două sesiune, a vînat practic la o distanța de vizibilitate proximă de rîul Prut. Totodată nu există nici o mărturie care ar pune aceasta la îndoială. Unii membrii Comisiei au enunțat și discutat în cadrul Comisiei despre probabilitatea realizării ipotezei precum că a existat un singur grup de vînători. Ipoteza dată a existat în comisie de la bun începutul activității acesteia și în opinia acestor membri ai comisiei, este susținută de: 1) existența marturiilor confirmătoare din partea unor persoane care nu au fost audiate de Comisia (identitatea acestora nu a fost dezvăluită comisiei), 2) existența unor contradicții în marturiile prezentate de către martorii audiați, 3) suspiciunile de modificare a registrelor și a semnăturilor și 4) supozițiilor verosimile de imposibilitate de desfășurare în 2 grupuri care reiese din practica anterioară de organizare a vînătoriilor (comisia nu a audiat experții sau persoanele cu experiență care ar confirma aceasta). Contradicțiile invocate pot fi sumate astfel: a) deplăsărea pe zăpada în perioada respectivă a fost dificilă drept urmare deplasarea de la cantonul nr. 7 (gr.2) la cantonul nr.4 (gr.1) nu explică timpul relatat de martorii

¹ Această ipoteză invocă că Procurorul general s-a aflat în grupul 2 de vînători, care a vînat în cantonul nr. 7, atunci cînd accidentul s-a produs în grupul nr.1 de vînători care a vînat în cantonul nr. 4.

audiați, b) unii martori au evitat să ofere declarații despre circumstanțele respective sau au fost destul de evazivi. Suspiciunile de modificare a registrelor se rezumă la: a) semnătura lui S.Paciu este suspicioasă, b) semnăturile a încă câtorva persoane sunt suspicioase.

Concluzii: Concluzia Comisiei precum că există motive rezonabile de bănuțit că au existat 2 grupuri trebuie probată cu date concrete (după modelul prezentat în acest raport), altfel concluzia nu satisface rigoriile unei concluzii plauzibile.

Recomandări: **1.** Încrederea în Comisia de anchetă se cultivă prin probatoriu pentru constatările și concluziile conținute în raport, prin urmare concluziile și recomandările vor fi specifice și concrete. **2.** În activitatea sa, în baza experiențelor și practicilor bune ale altor Parlamente, comisia nu este limitată de procedurile clasice din domeniul justiției, deși probatoriu ferm este un avantaj considerabil al raportului. **3.** Raportul trebuie să evite opinii și concluzii neprobate, enunțuri cu tenta de aluzii (în raportul detaliat vor fi tratate detaliat fiecare constatare, concluzie și recoamandare).

9. Cu referire la acțiunile Parlamentului urmare prezentării raportului comisiei de anchetă

Constatări: Raportul comisiei de anchetă, în redacția finală, este datat cu 14.02.2013 și a fost prezentat pe 15.02.2013 în ședința plenară a Parlamentului. Nici o consultație publică preliminară nu a fost realizată. Nimeni din afara comisiei, nici observatorul, nu a putut comenta în prealabil conținutul raportului. Concluziile și recomandările comisiei nu au fost dezbătute în esența în cadrul comisiilor parlamentare, nici plenul Parlamentului nu a avut posibilitatea reală pentru a supune raportul discuțiilor substanțiale. Raportul conține 2 pagini de descriere a cronologiei evenimentelor incidentului de la fața locului. Urmează descrierea și totodată aprecierea acțiunilor MAI, Moldsilva – fiecare pe 1 pagina. Următoarea secțiune, pe 3 pagini, face analiza legalității vînatului în rezervația Pădurea Domnească, constatînd ilegalitatea acesteia. Pe următoarele 3,5 pagini se face descrierea și analiza a acțiunilor conducerii Moldsilva și a participării ilegale a unora la vînatul. În următorul punct se conține o succintă apreciere a rolului SIS fără prezentarea probelor și argumentelor. Următoarele 2 pagini conțin descrierea și analiza acțiunii Procuraturii cu prezentarea unor probe în suportul concluziilor. Urmează 4 pagini de concluzii (în raportul integral se tratează separat fiecare concluzie) și 1 pagină de recomandări (doar 8 recomandări în total!).

Concluziile: Recomandările prezintă partea cea mai importantă a oricărui raport și este, de regulă, un instrument prin care sunt propuse modificările necesare pentru a realiza schimbările pentru redresa cauzele problemelor discutate în raport. Totodată, raportul poate să propună acțiuni concrete vizavi de conducătorii și persoanele care au ieșut să-și îndeplinească adecvat funcțiile și responsabilitățile sale. Raportul se axează în exclusivitate asupra al doilea aspect, cu referire la conducătorii și persoanele responsabile oferind o singură recomandare – destituirea acestora. Se mai conține o recomandarea generală de a modifica legislația cu referire la

instituțiile implicate în gestionarea cazului. Descrierea evenimentelor și acțiunilor relevante este modest probată prin mărturiile și documentele prezentate comisiei. Partea de prezentare a faptelor conține referințe și aprecieri ale autorului, ultimele fiind deseori neclar argumentate. Partea de analiza a situației și în special formularea concluziilor deseori omite argumentele relevante. Practic, nu sunt discutate cauzele care sunt responsabile de unele situații și probleme constatate. Recomandările nu adresează situațiile problematice și nu reiese din constatarea cauzelor care evident nu sunt tratate adecvat.

Recomandări: **1.** Raportul trebuie să parcurgă o etapă de consultări cu actorii relevanți și să fie în prealabil prezentat unui cerc de specialiști pentru a asigura un grad mai mare de probitate, corectitudine și utilitate. **2.** Structura și conținutul raportului trebuie substanțial îmbunătățit, în special pentru că este un document emanat de la Parlament, cu predelecție în partea cu referire la concluziile prin probarea adecvată a acestora, similar cu referire la recomandările. **3.** Raportul trebuie, în măsura în care este posibil, să răspundă coerent și exact la întrebările **a) ce nu a funcționat?, b) de ce nu a funcționat? și c) ce trebuie de făcut ca să funcționeze pe viitor?** Există multiple exemple din experiența Parlamentelor din alte jurisdicții de realizare a rapoartelor de anchetă care pot servi comisiei date o referință de abordare și de aplicare a standardelor de calitate în acest sens. **4.** Recomandările comisiei trebuie să conțină recomandări concrete de schimbare a situației pentru a preveni situații similare pe viitor (am încercat să oferim niște modele în acest extras din raport). **5.** Raportul trebuie să conțină și principalele probleme care sunt responsabile de situația creată. Cel mai important este că **6.** Raportul ar fi trebuit să recomande crearea unui mecanism de monitorizare a recomandărilor formulate.